

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 3 (1903)

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α'

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896

Γεώργιος ΛΑΜΠΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.1553](https://doi.org/10.12681/dchae.1553)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΛΑΜΠΑΚΗΣ Γ. (2013). Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του 1896. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 3, 37–51. <https://doi.org/10.12681/dchae.1553>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μουσείον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής
Εταιρείας. Μελέται, εργασίαι και περιηγήσεις του
1896

Δελτίον ΧΑΕ 3 (1894-1902), Περίοδος Α' • Σελ. 37-51

ΑΘΗΝΑ 1903

ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Γ. ΔΑΜΠΑΚΗ

Διευθυντοῦ τοῦ Χριστιανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου

ΜΕΛΕΤΑΙ, ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ 1896

Φίλοι ἐταῖροι,

Α'. Κατάστασις τοῦ Μουσείου.

κατὰ τὸ ληξάν ἤδη ἔτος 1896 εἰσῆλθον ἐν τῷ Μουσείῳ ἡμῶν ἐν ὄλῳ 114 ἀντικείμενα ἐγγραφέντα ἐν τῷ κώδικι τοῦ Μουσείου ὑπὸ τοὺς ἀριθ. 2209—2322.

ἤτοι εἰσῆλθον	
Χειρόγραφα	60
Χειρόγραφα ἐπὶ μεμβράνης	2
Βιβλιοθήκη Πασπάτη	58
Φωτογραφίαι	13
Ἀρχιτεκτ. κατόψεις	3

Τὸ ὅλον 114

προῆλθον δὲ	
Ἐκ δωρεᾶς	89
Φροντίδι Διευθύνσεως	10
Ἐξ ἀγορᾶς	15

Τὸ ὅλον 114

Ὡς ἐκ τοῦ βιβλίου δὲ τῶν ἐπισκεπτῶν τοῦ Μουσείου ἡμῶν ἐξάγεται, οἱ ἐπισκεφθέντες αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1896 ἀνέρχονται εἰς 3150. ἤτοι ἐπεσκέφθησαν τοῦτο κατ'

Ἰανουάριον	325	Ἰούλιον	240
Φεβρουάριον	210	Αὐγουστον	320
Μάρτιον	420	Σεπτέμβριον	360
Ἀπρίλιον	608	Ὀκτώβριον	126
Μάϊον	195	Νοέμβριον	103
Ἰούνιον	120	Δεκέμβριον	123
Τὸ ὅλον 3150 (1)			

Β'. Περιηγήσεις ἡμῶν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα.

Καὶ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος 1896, εἰ καὶ περὶ τὴν δύσιν τῆς ἡμετέρας νεότητος εὐρισκόμεθα, (καὶ γὰρ τὸ 42^{ον} τῆς ἡλικίας ἡμῶν διατρέχομεν), οὐχ ἦπτον πλήρεις ζωῆς καὶ ποιήσεως ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἰτέαν, τὴν Ἀμφισσαν, τὴν παρὰ ταύτην Μονὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ, τοὺς Δελφούς, τὴν Δεσφίαν, τὴν Ἀντίκυρραν, τὴν Λαμίαν, τὴν Ὑπάτην, τὴν παρὰ ταύτην Μονὴν τοῦ Ἀγάθωνος καὶ τὴν Στυλίδαν.

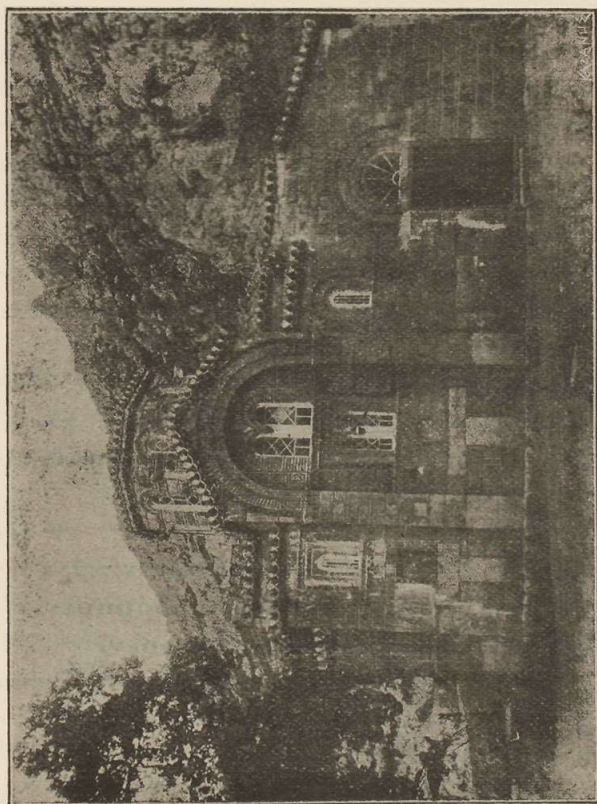
Αἱ σπουδαιότεραι δὲ τῶν μελετῶν ἡμῶν κατὰ τὰς περιηγήσεις ταύτας εἰσὶν αἱ ἑξῆς :

Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 7 Αὐγούστου 1896 ἐπεσκέφθημεν τὴν ἀρχαίαν ναὸν τοῦ Σωτήρος, κάλλιστον οἰκοδόμημα Βυζαντινῆς τέχνης (Εἰκ. 8), φέρον πλούσια κεραμοπλαστικά κοσμήματα καὶ διασῶζον τὴν χρῆσιν τῶν διαστύλων καὶ θωρακίων τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας.

1. Ἐνεκα τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων, γνωστὸν ὅτι ἡ συρροὴ τοῦ πλήθους ἐν Ἀθήναις ἦτο μεγίστη. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὰς πληροφορίας τοῦ φύλακος ὑπαλλήλου οὕτε τὸ τέταρτον τῶν ἐπισκεπτομένων ἐνεγράφετο, συμπεραίνομεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπισκεπτῶν ἀνῆλθε περίπου εἰς 12000.

Ἡ Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ τούτου στηρίζεται ἐπὶ τριῶν κιο-
νίσκων πρὸς τιμὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Φωτογραφικὰ ἀπότυπα τοῦ ναοῦ τούτου κατεχωρήσαμεν ἐν τῷ
ἡμετέρῳ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2313—2316· ἀρχιτεκτονικὴν δὲ
κάτοψιν καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2318.

Εἰκ. 8.
Ὁ ἐν Ἀμφίσσῃ ἀρχαῖος Βυζαντινὸς ναὸς τῆς Μεταμορφώσεως
τοῦ Σωτήρος

Ἐν δὲ τῷ φρουρίῳ Ἀμφίσσης καταμετρήσαμεν τὸν ἡρειπωμέ-
νον ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας μῆκ. μέτρ. 15 πλ. 9.10.

Τῇ 9 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Ἀμφισσαν Μο-
νὴν τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ.

Ὁ ναὸς ταύτης καταστραφείς τῷ 1870 ὑπὸ σεισμοῦ ἀνηγέρθη

νέος. Θαυμάσιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ξυλογεγλυμμένον εἰκονοστάσιον, ἔργον Ἀναστασίου Ἡπειρώτου (1). Φωτογραφικὸν ἀπότυπον τούτου καταθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2307 τὴν δὲ Ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν ὑπ' ἀριθ. 2319.

Τῇ 11 Αὐγούστου, λάτρεις τῆς ποιήσεως τῶν Προγόνων, προλουσθέντες εἰς τὰ νάματα τῆς Κασταλλίας, ἐπεσκέφθημεν τὰ μεγαλοπρεπῆ ἐρείπια τῶν Δελφῶν, ὧν τὸ μαντεῖον ἀπὸ τοῦ δ' αἰῶνος ἐσίγησε. Διὰ τὴν πληθὺν τῶν ἐν Δελφοῖς χριστιανικῶν μνημείων ἰδιαιτέραν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συγγράψωμεν μονογραφίαν ὑπὸ τὸ ὄνομα « **Χριστιανικοὶ Δελφοὶ** » πραγματευομένην περὶ τῶν ἐκεῖσε ἐπιγραφῶν, τῶν ἀναγεγλυμμένων μαρμάρων, καὶ τῶν κιονοκράνων, ἐφ' ὧν ἀπεικονίζεται τὸ ἱερὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μονόγραμμα. (2). Μνείας ἄξιον ὅτι παρὰ τὴν Κασταλλίαν πηγὴν, ἐν ἣ ἔλθοντο οἱ ἔθνικοὶ ἡμῶν πρόγονοι, νῦν εὔρηται ὁ ναῖσκος τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, οὗ φωτογραφικὸν ἀπότυπον καταθέσαμεν ὑπ' ἀριθ. 2812.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐρειπίων περιεσώθη τὸ μετόχιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου μ.κ. μέτρ. 9,55 (ἄνευ τῆς κόγχης) πλ. 7, τὸ ὅποιον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν « **ἀνεκτίμητον μουσεῖον τῆς Χριστιανικῆς τέχνης** ».

Ὅτως ἐσωτερικῶς ἐπὶ τῶν στύλων τοῦ ναοῦ κατὰ τὴν ἐρμηνηϊαν τῶν Ζωγράφων (3) ἀναγινώσκομεν τὰ ἐξῆς τέσσαρα ρητὰ.

1. **Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ πατὴρ ὠκοδόμησεν.**
2. **Τοῦτον τὸν οἶκον ὁ υἱὸς ἐστερέωσεν.**
3. **Τοῦτον τὸν οἶκον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνεκάνειεν.**
4. **Τριὰς ἅγια Δόξα σοι.**

---

1. Οὗτος ἐστὶν ὁ κατασκευάσας καὶ τὸ εἰκονοστάσιον τοῦ ἐν Γαλαξειδίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

2. Τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν προλαβὼν, ὁ κ. J. Laurent ἐξέδωκεν ἰδίαν πραγματείαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Delphes Chrétien» ἐν τῷ «Bulletin de correspondance Hellénique, Paris». Τὸ ἐν σελίδι δὲ 244 τῆς πραγματείας ταύτης σχημ. 13, βεβαίως κατὰ λάθος ἐτέθη ἀνάποδα.

3. Ἐρμηνηϊα τῶν Ζωγράφων Διονυσίου ἱερομονάχου.— Ἀθήναι: 1853 σελ. 252.

Ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἀνέγνωμεν τὰς ἐπιγραφὰς ταύτας :

Ἔλαβε τέρομα ὁ θεῖος οὔτος οἶκος δι' ὑπομονῆς ἐν μέσῳ χρό-
νῳ | δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦ ἐνεστώτος χρόνου τὸ χιλιοστὸν καὶ
ἐκατὸν ἐπιτάκις τεσσαρακοστὸν | τρίτον τῷ σωτηριῷ δόξα μεγί-
στη τῇ ζωοδόχῳ Κορήνῃ | τῇ λυτρωσάσῃ ἡμᾶς ἐκ τῶν κινδύνων
καὶ ἐπιβούλων δεινῶν | ἀντιμάχων θύτης συμεὸν ταπεινὸς κτί-
τωρ | ἄμα συν Φιλοθέῳ καθηγουμένῳ.

Ἰστορήθη καὶ ἐκαλλωπίσθη ὁ θεῖος καὶ πανσεπιτος ναὸς τῆς
ὑπεραγίας Θεοτόκου δι' ἐξόδου | καὶ μόχθου τοῦ ἐντιμοιότητος καὶ
ἐκλαμπροτάτου σιῶρ Κσώλου (= Κοισόλου;) κυρίου Ἰωάννου Ντοιου
τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων ἐπὶ τῆς ἱεραρχίας τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου
Κυρίου Ἀγαπίου | ἡγουμενεύοντος τοῦ πανοσιότητου Πγκ Κυ-
ρίου παγκρατίου 1751 | Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον 14.

Διὰ τὴν λαμπρὰν δὲ αὐτῶν σύνδεσιν διακρίνονται αἱ εἰκόνες τῆς
Σταυρώσεως, τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς μεταλήψεως τῆς
Ἰουσίας Μαρίας διὰ τοῦ Ἀββᾶ Ζωσιμᾶ, καὶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου
τοῦ Καρπενησιώτου, μαρτυρήσαντος τῇ 23 Σεπτεμβρίου 1672,
κρατοῦντος ὡν, ἐν τῶν συμβόλων τοῦ ἑαυτοῦ ἐπαγγέλματος
(παντοπόλου) καὶ φέροντος περίεργον τὴν ἐγχώριον αὐτοῦ περιβο-
λὴν. (1)

Ἐν τῷ Ἱερῷ βήματι ἐπὶ τοῦ μύακος εἰκονίζεται ἡ πλατυτέρα
τῶν Οὐρανῶν, ὑφ' ἣν ἡ θεία Λειτουργία, τῶν Ἁγίων ἀγγέλων λι-
τανευόντων τὸν Ἰησοῦν ὡς ἐν ἐπιταφίῳ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς :

« **Νῦν αἱ δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν** » .

Κατωτέρω δὲ εἰκονίζονται οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας
συλλειτουργοῦντες.

Ἐν δὲ τῷ Διακονικῷ λίαν ἐντέχνως παρίσταται ὁ Ἅγιος Λαυ-
ρέντιος γονυκλινῆς βράζων τὸ ζέον ἐπὶ τοῦ θυμιαματηρίου. (2)

1. Ἰδὲ βίον αὐτοῦ Δουκάκη Συναξαρ. Μῆν Σεπτέμβριος.

2. Φρίκη καταλαμβάνει ἡμᾶς πληροφορομένους ὅτι ἡ Γενική Ἐφορεία τῶν
ἀρχαιοτήτων δηλ. ὁ κ. Καβαθιάς ἐπέτρεψε τῇ Γαλλικῇ Σχολῇ τὴν κατεδάφισιν
τοῦ περιεσμένου τούτου μνημείου ἐπὶ τῇ κενῇ ἐλπίδι μὴ τι ὑπὸ τὸν ναὸν κρύ-
πεται.

Καὶ τὸ μὲν ναΐδιον μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐπιγραφῶν καὶ τῶν ἀνεκτιμήτου

Τῆ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν Δεσφίναν, σεμνὴν πατρίδα τοῦ ἤρωος ἐπισκόπου Ἡσαίου, τοῦ μικρὸν πρὸ τοῦ Ἀθανασίου Διάκου μαρτυρικῶς φονευθέντος. Ἐν τῷ μικρῷ ναυίδιῳ τῆς Ἁγίας Τριάδος, νεκροταφείῳ τῆς Δεσφίνης, μ.κ. 9.10 πλ. 3 90, ἐσπουδάσαμεν τὰς ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἀγιογραφίας τοῦ 1332 Θεοδώρου καὶ Κωνσταντίνου Ἀναλητῶν ἱερέων καὶ Κωνσταντίνου τοῦ Στηριότη, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης :

ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΚΑΙ ΕΖΩΓΡΑΦΙΟΥ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ
 ΝΑΟΣ ΟΥΤΟΣ | ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΙ ΓΑ-
 ΒΡΙΗΛ ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ) ΑΝΔΡΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΕΟΛΟΓΟΥ
 ΔΗΛΑ ΚΟ | ΠΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑ-
 ΛΗΤΗ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΙΕΡΕΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΗΤΗ | ΚΑΙ ΚΩΝ-
 ΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΤΗΡΙΟΤΗ ΕΤΟΣ ς·ο·μ·ε·ν·ε·ι· (=6840=1332
ἐνδικτιῶνος ἀντὶ ἐνδικτιῶνος πέμπτης καὶ δεκάτης).

ἀξίας ἀγιογραφιῶν καὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Καρπενησιώτου, φέροντος τὴν ἔθνικὴν αὐτοῦ περιβολὴν διὰ παντὸς κατεστράφη, οὐδὲν δὲ ὑπὸ τὸν ναὸν εὗρέθη.

Καὶ ὅμως, ἀντὶ νὰ θρηνησῆ ἡ Γενικὴ Ἐφορεία τῶν ἀρχαιοτήτων ἐπὶ τῇ ἀνεπανορθώτῳ ἔθνικῃ ζημίᾳ ταύτῃ, ἐν χάριτι παρέστη ἐκεῖ τῇ 19 Ἀπρ. τοῦ 1903 τοῖς ξένοις συνεορτάζουσα, ἀδιάφορον ἂν μία μεγάλη περίοδος τῆς Ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἀπώλετο. Ἡ περίοδος αὕτη ἴστο Χριστιανική. Τὶ κοινὸν μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλλάδος ; Οὕτως ἐσκέφθη ὁ φίλος ἡμῶν καὶ οὕτως ἔπραξεν τοῦτο δὲ λίαν ἐπιτακτικῶς ὑπομνησθεὶς ἡμῖν, νομίζομεν, τὸ Διείσοπιον «ὦ κάκιστα ζῶα, τῶν οἰκιῶν ἡμῶν ἐμπιπραμένων αὐτοὶ ἕδετε ».

Εἰς ἄλλο κράτος ὑπὸ πατρικὴν Κυβέρνησιν, τὴν ἑαυτῆς ἱστορίαν καλῶς ἐγνωσοῦσαν, οὐδέποτε θὰ ἐπιτρέποντο τοιαῦται ἀνισόρροποι προτιμήσεις ἐπὶ μεγίστῃ βλάβῃ τῆς ἐνιαίας Ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου Ἔθνους.

Καὶ ὅπως μὴ δόξωμεν ὅτι εἰκὴ καὶ ἀνευ λόγου λέγομεν ταῦτα παρατέμπομεν εἰς τὴν μόνον τῶν ἐπελθουσῶν ἀνεπανορθώτων καταστροφῶν οὕτω παράβαλε Ν. Ἐφημ. 30. Σεπτεμβρίου 1888. 4 Ὀκτωβρίου 1888. 30 Ὀκτωβρίου 1888. 13 Ἰανουαρίου 1889. Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς. Γ'. συνέδου ΙΔ'. περιόδου Συνεδρίας 13. Ἰανουαρίου 1889. Γ. Λαμπάκη Μονῆ Δαφνίου ἔκδοσις 1889 σελ. 62, 70, 73, 74, 94, 95, 96, 198 κλ. πρὸς. Λαμπάκη. Ἡ Μονῆ Δαφνίου μετὰ τὰς ἐπισκευὰς ἔκδ. 1898. Χριστ. Ἐργ. Ἐταιρ. Δελτ. Α'. σελ. 56—59 Δελτ. Β'. σελ. 63. κλ. κλ.

Ἐν Δεσφίνα ὑπάρχουσι τρεῖς ἐνοριακαὶ ἐκκλησίαι, τῆς Θεοτόκου, τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους καὶ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Παρεκκλήσια δὲ ἑννέα, ἐξ ὧν ἐπεσκέφθημεν τὸ τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ τὸ τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

Ἔσαστύως τῆ 13 Αὐγούστου ἐπεσκέφθημεν τὴν παρὰ τὴν Δεσφίναν ἀρχαίαν Μονὴν τοῦ Προδρόμου, ἐπίσης καὶ τὸν ἐξωθεν ταύτης ἀρχαῖον ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου (μηκ. 8,35 πλ. 2,65) φέροντα ἀγιογραφίας ιβ' — ιγ'. αἰῶνος, σπουδάσαντες ἅπαντα τὰ κειμήλια, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰς Χριστιανικὰς Ἀρχαιότητας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ τὴν 10 Σεπτεμβρίου τοῦ 1896 ἐπεσκέφθημεν τὴν Λαμίαν, ἐξετάσαντες πάντας τοὺς τε ἐνοριακοὺς καὶ τοὺς ἡρειπωμένους αὐτῆς ναοὺς. Ἐν τῷ ναῷ τῆς Παναγίας Δεσποίνης, ἰδρυμένῳ ἐπὶ ἀρχαιοτάτου χριστιανικοῦ ναοῦ, ἐπὶ κινητοῦ πίνακος ἀνεγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἔχουσαν οὕτως :

† **Τῆνος** δὲ τὸ ἔργου ἐν γράμασιν οὐ λέγω **θς** (= **Θεός**) γὰρ οἷ̄ | **δεν** ὁ τὰ πάντα γινούσκων. ἐσκαλίσ | **θη**. ἱστορήθη. ἐχρυσώθη. κε ἐκαλ[ω] | **πίσθη** τὸ παρὸν τέμπλεον. διὰ **σην[δρ]ομῆς**. ἐξόδου τε καὶ **δαπάνης**· καὶ **πλίστης** | **ἐπιμελείας** τοῦ **τημιωτάτου** καὶ **εὐγενεστάτου** | **ἄρχοντος**· καὶ **ἐπιτρόπου**. **Κυριὲ Κύρ Χα** | **τζηφίλου Πρωτεκδέικου**, υἱοῦ τοῦ ποτε **Χα** | **τζηπολυζώη**. **Ἀρχιερατεύον** | **[τος]** τοῦ **Θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Ζη** | **τουνίου Κυρίου Κύρ Ἀνθίμου**. ἐφημερε[ύ] | **οντος** δὲ τοῦ **Πανοσιωτάτου κυρίου Κύρ Νικη** | **φόρου**. **Ἀνεψιοῦ** τοῦ **Χατζηφίλου** ἔτη **σωτηρίο** **αψλθ** | **νοεμβρίου** **ιη**. ἔγηναν **η** **ολώτης**. τὰ **ἔξοδα** τόσο | **εἰς** τὴν **ξυλῆν**. τόσο **εἰς** **σκαληστικά**. τόσο **εἰς** τὸ **μάλα** | **μα**. τόσο καὶ **εἰς** τὸ **χρίσωμα**· τόσο καὶ **εἰς** **ταῖς** **ἡκό** | **[ν]ες** τὸν **ἀρηθμῶν** **γρόσια** **900** ἤγουν **ἑνεακό** | **σια**.

Λόγου ἄξιον τὸ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰκονοστάσιον, καθόσον ἐν τούτῳ διαφυλάσσονται λαμπρῶς αἱ διαίρέσεις τῶν διαστύλων τῆς

ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ὃ ἐπ' αὐτῶν κοσμήτης, καὶ αἱ μετὰ τὴν νίκην τῶν φίλων τῶν ἁγίων εἰκόνων ὑπεράνω τοῦ κοσμήτου τοποθετηθεῖσαι ἱεραὶ εἰκόνες τοῦ δωδεκαώρτου.

Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ καλουμένου «**Παναγία Ἀρχοντική**», ἧς ἔφοροι οἱ γεωργοί, ἀνορθογράφως ἀναγινώσκομεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

Ἐπὶ τὴν Ἀρχιερατίαν] τοῦ Θεοφιλεστάτου | Ἐπισκόπου Ζητονίου Κυρίου Κυρίου Ἀνθίμου | † Ὁ θεῖος οἶκος οὗτος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας | Θεοτόκου ἦτοι τῶν Εἰσοδίων ἦν. ἐκ φθόνου τοῦ μισοκάλου | ἐκατακίη ἐξ ἐδάφους ἰδοὺ πάλιν Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἀνακενίθη ἐπὶ ἔτος ΑΨΞ (=1760) | διὰ ἐξόδων τοῦ ἐντιμοτάτου ἀρχοντος Κυρίου Κυρίου Δημητρίου Παπαδημητρόπου ταπεινοῦ κτήτορος] διὰ δὲ συνδρομῆς τῶν ἐντιμοτάτων ἀρχόντων Κυρίου Ἰωαννάκου καὶ Κῆρ Δούκα καὶ τῶν λοιπῶν | καὶ ἀνιστορήθη διὰ ἐξόδων τοῦ ἐδεσιμοτάτου Κυρίου Πατῆ Ἰωάννου νιοῦ τοῦ Πατῆ Ἀναστασίου οἰκονόμου | ἔτος αψξβ (=1762) μηνὶ Ἰουνίου κα'.

Τῆ 13 Σεπτεμβρίου ἐπεσκέφθημεν ἐν τῷ Λιανοκλαδίῳ τοῦ δήμου Παραχελωιτῶν τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἔνθα ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου ἀνέγνωμεν τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην.

α. Οὗτος ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς τοῦ Μεγαλομάρτυρος | ἁγίου Γεωργίου | οἰκοδομήθη παρὰ τινος εὐσεβοῦς κολουμένου Βήτου (1) κατὰ τὸ ἔτος 1815.

β. Ἐτέρα κατασκευὴ τοῦ ναοῦ ταβάνη τέμπλεον καὶ ἱεραὶ εἰκόναι ἔγειναν εἰς τὰ 1840 δαπάνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ δι' ἐπιμελείας τοῦ ἐνδεσιμοτάτου Παπαῖωάννου Εὐσταθίου Ζαβλάγγου Ἀναγ. Δάμπαση Γ. Κολοβου.

γ. Πρὸς τούτους ἐξωγραφίσθη ἅπας ὁ ἅγιος Ναὸς κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Φι | λοχρίστου ἡμῶν Ὁθωνος Α'. Σὺν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ Ἀμαλία | καὶ ἀρχιεπισκόπου Λαμίας | Καλλινίκου ἀρχιε.

(1) Κατὰ πληροσφίαν, ἦν ἔδωκεν ἡμῖν ὁ ἐν Λαμία ιστοριοδίτης κ. Γ. Γεωργιάδης, οὗτος ἦν ἐπὶ σάτης τῶν ἐν Φθιώτιδι κτημάτων τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, λίαν τυραννικὸς καὶ ἀδαιρέτος. Διὰ τοῦτο τῇ αἰτήσῃ τῆς γυναικὸς τοῦ ἐν Λαμία Βέη-ζαδὲ γαλλῆ Βέη, ἐγγονῆς οὖσης τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, οὗτος πανηγυρικῶς ἀπηγοίσθη ἐν Ὑπάτῃ τῷ 1819.

ρατευόντος δὲ τῆς ἱεραῆς Ἐκκλησίας Παπαχρήστου Νικολάου καὶ Παπανικολάου Γ. Κολοκοῦ ἐπιτροπεύον δὲ τοῦ Ἀναγ. Κολοκυθόπουλος δι' ἐπιμελείας δὲ τοῦ Ἀναστ. Ζαβλάγκα Εὐθυμίου Δαμπάση Μάτση | Χρήστου Νικολ. | Χριστοπούλου Δημ. Χονδροῦ καὶ Γ. Μυλωνᾶ καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν.

Δ. Διὰ χειρὸς Ἀναγ. Ζωγράφος | καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Ἀναστασίου Ἀναγνώστου Ἰωάννου ἐκ Γρεβενῶν. 1862. Μαρτίου 5 ». (1)

Τῆ 13 Σεπτεμβρίου ἐπισκέφθημεν τὴν Ὑπάτην ἥτοι τὰς Νέας Πάτρας, αἵτινες ἔχουσι δύο ναοὺς, τὸν Ἅγιον Νικόλαον, ὅστις ἦν καὶ ἡ ἀρχαία Μητρόπολις, καὶ τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. (2)

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εὑρομεν εἰκόνας τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ Σεραφεῖμ ἐπισκόπου Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου τοῦ ἔτους 1797· ἐπίσης καὶ εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος. Αἱ δὲ λοιπαὶ εἰκόνες εἰσὶν ἔργα ἀθλίας τέχνης. Ἐν ταῖς Νέαις Πάτραις τῆ 14 Σεπτεμβρίου καταμετρήσαμεν τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἡρωδίωνος, ἐνὸς τῶν 70 Ἀποστόλων, καὶ πρώτου ἐπισκόπου Ὑπάτης, οὗ ἡ μνήμη τῆ 8 Ἀπριλίου· καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Ὑπάτης εὐρηται πάντοτε ἡ εἰκὼν τοῦ Ἁγ. Ἡρωδίωνος. Τοῦ ναοῦ τούτου ἐλάχιστα λείψανα περιεσώθησαν.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ Μητροπολιτικῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Νικολάου, περιεσώθη ἀρχαία εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· πρὸς δὲ λόγου ἄξιος

---

1. Τανῶν ὁ Ναὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει, ἐπ' αὐτοῦ δ' ἀνιδρῦθη ὅλως νέος.

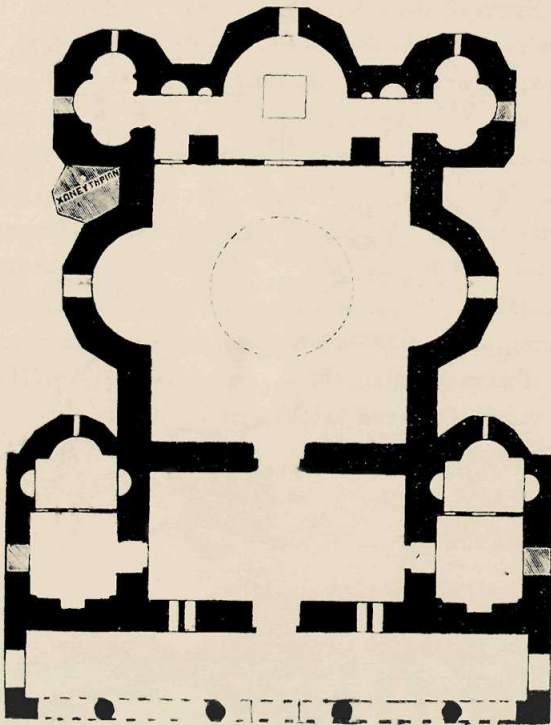
2. Γνωστὸν ὅτι ἐν Ὑπάτῃ μεγάλη τῆ 14 Σεπτεμβρίου τελεῖται ἐμπορικὴ πανήγυρις. Κατὰ ταύτην ἐν τῷ ἔτει 1890 τὴν ἱερωργίαν ἐτέλεσαν ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ ναῷ Ὑπάτης ὁ ἀπὸ τῆς ἐφημερείας τοῦ Ἀθηνῆσι Ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Λειψία ὁμωνύμου Ναοῦ, Μητρικὸς ἰδίως ἡμῶν φίλος Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Κωνσταντῖνος Καλοζύμης ἐν ἀπλῇ πατρικῇ γλώσσῃ ἀπὸ τῆς ὥραιας πύλης κηρύξας πρὸς τὸν λαόν.

Δυστυχῶς κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τῆς 14—15 Σεπτεμβρίου σφοδρὰ θύελλα ἐπιπεσοῦσα ἐπέφερε φοβερὰν πλημμύραν τοῦ ποταμοῦ τῆς Ὑπάτης, ἐν ᾗ καὶ τινες τῶν ἐν τῇ πανηγύρει συρρευσάντων ἐπνίγησαν.

κώδιξ τῆς Παλαιᾶς Μητροπόλεως Νέων Πατρῶν, $0,53 \times 0,40$,
μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς:

« Κώδιξ ἱερός τῆς Μητροπόλεως νέων Πατρῶν
ἐν ἔτει ἀπὸ θεογονίας τῷ σωζ (1807) — Βίοι καὶ
πολιτεῖαι τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων
ἀπὸ τὸ ἀχν (1650) ἔτους τοῦ σωτηρίου ὡς εὐρέθη-
σαν γεγραμμένα ἐν τινι παλαιῷ βιβλίῳ ».

Τῇ 17 Σεπτεμ. μετὰ τοῦ Σεβ. ἀρχιεπισκόπου κ. Κωνστ. Καλο-
ζύμη ἐπεσκεφθῆμεν τὴν ἐγγὺς κειμένην Μονὴν τοῦ Ἀγάθωνος, θαυ-
μάσιον ἀρχιτεκτονικὸν οἰκοδόμημα, οὗ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν κάτοψιν
καταμετρήσαντες κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2320 (Εἰκ. 9).

Εἰκ. 9.

Ἀρχιτεκτονικὴ κάτοψις τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς Ἀγάθωνος

Ὁ ναὸς ἐστὶν ἔργον ιε'—ισ'. αἰῶνος. Πάντα ὅμως τὰ ἐν αὐτῷ

παρουσιάζουσιν ὄψιν ὄλως νέαν. Ἀγιογραφίαι διεσώθησαν μόνον ἐν τῇ Ἱερᾷ Προθέσει καὶ τῷ Διακονικῷ καὶ ταῖς δύο παρεκκλησίαις τοῦ νάρθηκος.

Ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Χαράλαμπος εὑρηται ἡ εἰκὼν τοῦ κτήτορος Χατζηδημάκη, ὅστις κρατῶν τὴν ὑπ' αὐτοῦ κτισθεῖσαν Ἐκκλησίαν φορεῖ ἐρυθρὰν γούναν ἕως κάτω, ἔχουσαν μανίκια στενά. Περὶ τοὺς ὤμους δὲ ἐραπλοῦται ἐπώμιον, λευκὴ πάλιν γούνα. Τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς εἰσὶ κατεστραμμένα. Φέρει στενότατον κόκκινον πανταλόνι (ποτοῦρι), οὗτινος φαίνονται μόλις 0,045, καὶ κόκκινα σανδάλια.

Ἐν ταῖς ἀπεριμμένοις ἀμφίοις τοῦ ναοῦ εὑρομεν πολυτιμώτατον μέλαν μεταξωτὸν ὠμοφόριον μκκ. 3,60 πλ. 0,28, ὅπερ κατεθέσαμεν ἐν τῷ Μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 2241. Ἐπ' αὐτοῦ ἀναγινώσκομεν:

ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς ἄκρας

« † Φιλοθέου Ἀρχιερέος ΖΓΜΒ (=7143=1635) »

ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας

« † Δούλης Θεοῦ (=Θεοῦ) Μαλοῦκος ΖΡΜΓ (=7143=1735) ».

† ΦΙΛΟΘΕΟΥ. ΑΡΧΙΕΡΕΟΥ. ΖΓΜΒ

† ΔΟΥΛΗΣ. ΜΑΛΟΥΚΟΥ. ΖΡΜΓ

Ἐκ τούτου ἀριδῆλως βλέπομεν ὅτι καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς ἐν τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ μελανοὺς ἐχρῶντο ἀμφίοις. (1).

Τῇ 19 Σεπτεμβρίου ἐζητάσαμεν τὴν Στυλίδα.

1. Ἐν Βυζαντίῳ γνωστὸν ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κατὰ τὴν Μεγάλῃν ἑβδομάδα μέλαιναν ἀμφιέννυται στολὴν, ἥτοι μέλαν ἐπιτραχήλιον, σάκκον ὠμοφόριον μίτραν, ράβδον κ.τ.λ. ἐν δὲ τῇ προθεσίᾳ Ἰωάννου Ναθαναὴλ σελ. 19. ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν Μεγάλῃν Τεσσαρακοστὴν πολλὰκις ἐνεδύοντο κόκκινα εἰς ἔνδειξιν τοῦ μαρτυρικοῦ πάθους τοῦ Κυρίου. «Οἱ ἱερεῖς φοροῦσιν ἄσπρα ἱερὰ ἐνδύματα διὰ νὰ φαίνεται εἰς αὐτοὺς ἡ καθαρότης τῆς χάριτος καὶ τὸ φω-

Ἐν τῷ μόνῳ δὲ ἐνοριακῷ ταύτης ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου, ναῷ νέῳ εὗρομεν εἰκόνα τῆς ὀδηγητρίας ἔργον τοῦ 1600—1700 δυστυχῶς κατεστραμμένην διὰ ἀτέχνου ἐπιδιορθώσεως.

Ἡμίσειαν ὄραν μακρὰν τῆς Στυλίδος ἐπὶ ὄξυκορῦφου λόφου ἐπεσκέφθημεν τὴν διαλελυμένην Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως (μηκ. 11.70 πλ. 8 65) μετὰ τοῦ παρεκκλητίου τοῦ Ἁγίου Βλασίου, ἐξ οὗ καὶ ἡ Μονὴ « Ἁγιος Βλάσιος » καλεῖται.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ ἀναγινώσκομεν ἀνορθογράφως τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην :

† ἀπιστοσίθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπιος ναὸς οὗτος | τῆς ἁγίας μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν | Ηυσοῦ Χϋ (=Χριστοῦ) ἀρχιερατεύοντος τοῦ Θεοφαιλεστάτου ἐψησ | κόπου Κυρίου Κηρ Ἀνθήμου καὶ ἡγουμαιναίβοντος ἡερεμίου νε | ρομονάχου καὶ διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου Κωνσταντῆ καὶ Νικολῶ τῶν | Καραλμπαίων | καὶ ἀναγνώστου τῆς Μόρφος ἔτος 1752 ὀκτοβρίου 1.

Αἱ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἁγιογραφίαι εἰσὶν ἀνάξια λόγου ἔργα τοῦ 1752.

Ἐπὶ τοῦ θόλου περὶ τὸν παντοκράτορα ἀναγινώσκομεν :

« † Ἐξ οὐρανοῦ ἐπέβλεψεν ὁ Κς (=Κύριος) ἐπὶ πάντας τοὺς οἰοὺς (υἱοὺς) τῶν ἀνθρώπων ».

Ἐπὶ τῆς κόγχης τοῦ ναοῦ παρίσταται ἡ πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. Κάτωθεν δὲ ἡ θεία Μετάληψις· καὶ κατωτέρω οἱ Μεγάλοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ἱεράρχαι Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Μέγας Βασίλειος καὶ Μέγας Ἀθανάσιος. Ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ ἅγιος ἄρτος ἐν μορφῇ βρέφους.

Ἀξιολογότεραι εἰσὶν αἱ ἁγιογραφίαι αἱ περισωθεῖσαι ἐν τῷ ἐγγύς ναίσκῳ τῶν Γενεθλίων τοῦ Προδρόμου (μηκ. 6,80 πλ. 5.45),

---

τεινόν, πολλαῖς φοραῖς ἐνδύονται καὶ κόκκινα, τὴν ἁγίαν καὶ μεγάλην τεσσαρακοστήν, σημεῖον, νὰ κλαίωμεν τὴν ἁμαρτίαν μας, καὶ δι' ἐκεῖνον ὅπου ἐσφαγήκε δι' ἡμᾶς, ἵνα ὅταν ἐνθυμηθῶμεν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ πάθους νὰ τὸν μιμηθῶμεν ».

ὃν διακρίνεται ὁ Ἅγιος Κυρίκος (νήπιον), ὅστις δεικνύων τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ πληγὴν λέγει τῷ Σωτῆρι :

« **Διὰ Σὲ Χριστὲ τέθλακέ μου τὴν κάραν** ».

Ὁ αὐτὸς Ἅγ. Κυρίκος ἐν τῇ ἁγιογραφίᾳ τοῦ μεγάλου ναοῦ παραλάσσοντα λέγει ταῦτα: **Μὴ πτοῦ Μῆτερο μου τὰς ἀπειλὰς.**

Ἐν τῷ μῦθῳ εἰκονίζεται ἡ Πλατυτέρα τῶν οὐρανῶν καὶ ὑπ' αὐτὴν οἱ μεγάλοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Βασίλειος ὁ Μέγας καὶ ὁ Μέγας Ἀθανάσιος συλλειτουργοῦντες.

Ἐν μέσῳ τῶν Ἀρχαγγέλων Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ παρίσταται ὁ Ἅγιος Ἄρτος ἐν τύπῳ τετραβλόμου σφραγίδος.

Ἐπὶ τοῦ ὑπερθύρου τοῦ ναοῦ τοῦ Προδρόμου ἀναγινώσκωμεν :

Ἱστορίθι ὁ Θεὸς ναὸς | τοῦ τιμίου
Προδρόμου διὰ | συνδρομῆς τοῦ Πα-
νοσιωτάτου καθηγουμένου | Κυρίου
Νικηφόρου ἐπὶ τῆς Ἀρχιερατίας |
τοῦ θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ζητου-
ρίου | Κυρίου Ἀνθίμου ἐπὶ ἔτους
1755 | ἐφιμερεύοντος Παησίον | ἱε-
ρομοιά | χου Ἀπριλίου ις'.

Ἄμφότεροι οἱ ναοὶ εἰσὶ σύγχρονοι.

Ὅπισθεν τοῦ Ἱεροῦ βήματος ἔνω τῆς κόγχης ἐπὶ λίθου ἐγεγλυμμένου καὶ προχείρως ἱερογραφηθέντος ἀναγινώσκωμεν : (Εἰκ. 10).

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν περιηγήσεων ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1896.

Γ'. Λόγου ἄξια ἀντικείμενα κατὰ τὸ ἔτος 1896 εἶδελ- θόντα εἰς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν.

Εἰκ. 10.

Ἰνδοῦς Χριστὸς νικᾷ
Φῶς Χριστοῦ Φαίνοι Πᾶσι.
Ἔτους ζξζ (=6067=1359)
χνης χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ ἱερὸς νιπτήρ.

Τὰ σπουδαιότερα τῶν εἰς τὸ Μουσεῖον ἡμῶν περιελθόντων ἀντικειμένων εἰσὶν. Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2209 ἐξόχου τέχνης χρυσοκέντητον ἐπιγονάτιον, ἐφ' οὗ εἰκονίζεται ὁ ἱερὸς νιπτήρ.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2210 καὶ 2211 χρυσοκέντητα ἐπιμάνικα, ἐφ' ὧν εἰκονίζεται ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μὲν, ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου, τὸ «**μὴ μου ἄπτου**». Τὸ ὑπ' ἀριθ. 2241 μέλαν ὠμοφόριον, περὶ οὗ ἴδὲ ἐν σελ. 47, καὶ

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 2248—2300 καταγραφέντα βιβλία ἐκ δωρεᾶς τῆς κ. Ἀργυρ. Πασπάτη.

Αἱ περὶ τῶν ἡμετέρων ἔργων κρίσεις, αἱ δημοσιευόμεναι ἐν τοῖς «**Βυζαντινοῖς χρονικοῖς**» (τόμ. I.) καὶ ἐν ἰδιαιτέρᾳ κρίσει τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας κ. Schultze (Theologisches Literaturblatt, 30 Oct. 1896), εἰσὶ λίαν παρήγορα ἐχέγγυα διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἡμετέρας Ἐταιρείας.

Μετ' εὐχαριστήσεως δὲ γνωρίζομεν τοῖς φίλοις ἐταίροις, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας δι' ἐγγράφου αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. — $\frac{7065}{4698}$ ἀπὸ 22 Μαΐου 1896, γνωρισθέντος ἡμῖν δι' ἐγγράφου τῆς Πρυτανείας τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου ὑπ' ἀριθ. — $\frac{1722}{1341}$ ἀπὸ 24 Μαΐου 1895, ἐνεκρίθη ἵνα ὡς Ὑφηγητῆς διδάσκωμεν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ τὸ μάθημα τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας.

Ἡ προσενεχθεῖσα τιμὴ αὕτη εἶμαι βέβαιος, Κύριοι, ὅτι στενότερον συνδέει τὰς ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐπιστήμην τῆς ἡμετέρας Πατρίδος.

Ἐν τέλει δὲ εἰς ἀπάντησιν ἀμφισβητήσεως τοῦ τακτικοῦ μέλους τῆς Ἐταιρείας ἡμῶν κ. Ν. Τσιγαρᾶ, ἐξενεχθείσης κατὰ τὴν Συνεδρίασιν τῆς Ἰενικῆς Συνελεύσεως τῆς 19 Ἀπριλίου 1896 περὶ τῆς σιδηρᾶς ζώνης, τῆς ὑπ' ἀριθ. 2141 καταγραφείσης ἐν τῷ Μουσείῳ, ὅτι αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθῆ ὡς ζώνη ἀσκητικῆ (1), ἀλλὰ δι' ἄλλον σκοπόν, ἔχομεν ἐπιδειξάι ἐπιστολὴν τοῦ

---

1. Τοιαῦτα τῶν ἀρχαίων ἀσκητῶν βασανιστήρια ὄρα Μεγ. Βασιλείου Ἐπιστολ. I 45. ἔκδ. Migne XXXII σελ. 365—368, Χρυσστούμου πρὸς Ἐφεσίους, ἔκδ. Migne LXII 10 ἐξ οὗ καὶ μοναχοὶ σιδηροῦμενοι.

Προηγούμενου τῆς Μονῆς Δουσίκου κ. Θεοφάνους Ἀγγελίδου ἀπὸ 10
Μαρτίου, ἐν ᾗ γνωρίζεται ὅτι ἐχρησιμοποιοεῖτο ὡς ζώνη μοναχῶν. (2)

2. Ἴδου ὡς ἔχει ἡ ἐπιστολή:

Ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ Δουσίκου τῇ 10/3/96.

Ἀξιαγάπυτέ μοι κύριε Γ. Λαμπάκη.

.....
.....
.....

“Ὅσον διὰ τὴν σιδηρᾶν ζώνην, γνωρίζω ὑμῖν ὅτι τὴν ἐφόρουσιν οἱ παλαιοὶ μοναχοὶ τῆς Μονῆς, τὰς νύκτας ἐν τῷ κελλίῳ των, καθ’ ἃς ἐξετέλουν τὰς παννυχίους πρὸς Ἐψιστον εὐχὰς καὶ δεήσεις καὶ διὰ τὰ δύνανται ν’ ἀντέχωσιν ἐκ τοῦ ὕπνου καὶ ὀρθοστασίας, ἔδενον ἐκ τῶν κρίκων τῆς ζώνης μὲ σχοινίου σπάγγου χονδρὸν ἐνὸς δακτύλου ἀπὸ ἐτέρους κρίκους, οὓς εἶχον ἐν τῷ νταβανίῳ ἐνώπιον τοῦ προσκνηταρίου ἐν τῷ κελλίῳ των, καὶ ἅμα ὡς κατελάμβανεν αὐτοὺς ὁ ὕπνος ἐκ τοῦ πολλοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος καὶ αὐπνίας καὶ ἐπρόκειτο νὰ καταπέσωσιν εἰς τὸ ἔδαφος, ἀνεπαισθήτως ἐκράτουν αὐτοὺς τὰ σχοινία τὰ ἐκ τοῦ νταβανίου ἠρτημένα καὶ ἐκ τῆς ζώνης δεδεμένα. Αὕτη εἶναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἐκ παραδόσεως τῶν ἀρχαιοτέρων εἰδησις.

“Ὅσον δὲ διὰ τὴν διὰ τρελλοὺς χρῆσιν αὐτῆς, ὡς εἶπεν ὑμῖν ἕτερός τις, τοῦτο ἐν τῇ Μονῇ Δουσίκου δὲν ὑπῆρξε, διότι ἡ Μονὴ αὕτη οὔτε ὑπῆρξέ ποτε προσκύνημα διὰ τρελλοὺς, οὔτε ὑπάρχει, εἴτε διότι ἡ θύρα τῆς Μονῆς δὲν ἦτο ἰσόγειος, εἴτε διότι ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς Ἅγιος Βησσαρίων δὲν ἔλαβε τοιαύτην παρὰ Θεοῦ χάριν θεραπεύων τοιοῦτους, εἴτε, εἴτε... τοιοῦτον προσκύνημα ὑπῆρξε, καὶ ὑφίσταται ἐν Βαρλόπη τοῦ Δήμου Πιαλίων ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου Μυρέων, ἐνθα ὑφίστανται κρίκοι καὶ ἀλύσεις ἱκανοὶ προσηρηθημένοι ἐνὶ τῶν κιόνων τοῦ Νάρθηκος τοῦ Ναοῦ τούτου ἐξ ὧν δένουσι μέχρι σήμερον τοὺς τρελλοὺς, ὧν οἱ πλεῖστοι θεραπεύονται. — Ταῦτα καὶ περὶ τῆς ζώνης κατὰ τὸ ἐνόν.

Ὁ προηγούμενος τῆς Μ. Δουσίκου

Θ. ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ